

שבוע טוב

Číslo 73/5768

19.březen 2008

Výklad k sidře Cav (Leviticus 6,1 – 8,36)

Největším darem B-ha lidstvu je svobodná vůle; ale své svobodné vůle musíme užívat tak, abychom si zasloužili a udrželi náš fyzický svět dobře fungující; a nelze brát duchovní svět za samozřejmý.

Oběti byly nezbytnou každodenní složkou duchovního života; v Talmudu se dokonce říká, že nebýt obětí, svět by přestal existovat. Co je oběť? Každý jistě uzná, že mít starost o něco a být ochotný něco pro to obětovat jsou dvě různé věci. Společnost vytváří hrdiny, ale skutečný hrdina je ten, kdo obětuje něco kvůli morálce. Sloužit B-hu a řídit se Jeho hodnotami a morálkou, to si vždy žádá jistou oběť- přinejmenším času a pohodlí; v mimořádné situaci, např. za války mnohdy člověk obětuje i život. Sebeobětování je nejvyšší cena, jakou lze zaplatit.

Talmud však říká, že B-h chce, abychom raději pro Něho žili, než umírali. Žít pro B-ha je často i těžší než umřít, protože smrt je akt jednorázový, kdežto žít pro něco znamená trvale konat povinnosti, jež se časem stávají únavné duševně i fyzicky. I taková modlitba- tomu, kdo se modlí třikrát denně každý den, rok po roce, může být obtížné modlit se pokaždé s živou oddaností a citem, a pak se modlitba stane jen zvykovým rituálem.

Modlitba, nahrazující po zničení Chrámu zvířecí oběti, je jistě méně efektní a dramatická, než stát na chrámovém nádvoří a přihlížet rituálním úkonům kolem obětí. Oběti dělaly snadnějším žít pro B-ha, a vedle toho B-h každý detail oběti stanovil k určitému účelu a účinu, nejen na naše svědomí, ale na duchovní svět o sobě. Různé části oběti odpovídaly různým aspektům duchovního i fyzického světa a vykonáním každého úkonu přesně tak, jak bylo stanoveno, se pomohlo nápravě světa a dalšímu jeho přiblížení k dokonalosti.

„Oheň na oltáři bude neustále hořet, nikdy nevyhasne“ (6:6), říká verš a rav Chija k tomu dodává: Oheň je Jicchakův, ježto je psáno (Gn 27:7) „Hle, oheň i dříví je zde“, a dříví je Avrahamovo, ježto je psáno (6.5) „Kněz každé ráno zapálí dříví“. Smysl Chijova výroku je jasný- služba v miškanu je pokračováním toho, co začali Avraham a Jicchak akedou, představuje to stejnou duchovní skutečnost.

Když B-h přikázal Avrahamovi (Gn 15:9), aby přinesl oběť, řekl mu „přines Mně tři krávy, tři kozy, tři berany, hrdličku a holoubě“. Raši vysvětluje, že jsou to narážky na budoucí stanovené oběti: „tři krávy“= býk obětovaný o Jom kipur, býk obětovaný při neúmyslném pochybení národa a kráva obětovaná obcí, když není znám vrah zabitého. „Tři kozy“= kozel obětovaný o Jom kipur (s krví nesenou dovnitř svatyně), přídavná oběť kozla o svátcích a oběť jednotlivce; „tři berani“= oběť za hřích, oběť za sporný hřích a ovce obětovaná jednotlivcem.

Rav Chija však svým výrokiem naznačuje spojitost akedy se stálým ohněm na oltáři: „oheň Jicchakův“ je odkáz k Jicchakově „zanícení“ toho dne, kdy pochopil, že on sám má být obětí a zcela se podřídil vůli B-ží (nebeského Otce) i vůli pozemského otce Avrahama- to je smysl verše „a šli spolu jako jeden“, tj. byli jednoho srdce. Co je „dříví Avrahamovo“? Dříví je potrava pro oheň, a to poskytl svému synu Avraham: možnost a příležitost poznat B-ha, milovat B-ha a zvolit si Jeho cestu. Toto je i souvislost s neustálým hořením ohně na oltáři: 1/ dát v každé generaci židovského národa náležitou duchovní možnost generaci následující, aby poznala B-ží pravdu, 2/ povinnost následující generace využít tuto příležitost k maximálnímu duchovnímu prospěchu. V tomto smyslu může oheň na oltáři národa hořet stále, po všechny generace, i když už není miškan ani chrám.

Jednou z obětí zmíněných v paraše je mincha- oběť mouky. Existuje 13 druhů této oběti, jak udává Tóra. Rav Jicchak v Talmudu uvádí: „Proč jediná zmínka o duši- nefesh je u minchy? Svátý, budiž požehnán řekl- Kdo obvykle přináší oběť mincha? Chudý člověk, který nemůže obětovat více. A přece se na ni dívám, jakoby Mně obětoval vlastní duši!“ Rav Jicchak také řekl: „Co je tak zvláštního na minše, že je uvedeno pět druhů (tj. vyžadujících olej- Raši)? Lze to přirovnat ke králi, jemuž milý přítel připraví jídlo a král věda, že přítel je chudý, řekne- Udělej mi patero smažených, abych měl potěšení od tebe“, tj. B-h má v úctě chudého a dodal oběti mincha větší honosnosti tím, že jí stanovil několik druhů.

Zdálo by se, že mincha je nepatrná- kohen spálí na oltáři hrst těstovité hmoty. Co je to proti mnoha úkonům při zvířecí oběti, vykonávanými mnoha kohanim! Talmud však uvádí: „Nezáleží na tom, jak málo či mnoho člověk dává, ale že míří srdcem

k nebesům“. Jinak řečeno- i když Tóra přikazuje různé druhy obětí k různým účelům, podstatné je to, co máme v srdci při službě B-hu. Někdo obětuje B-hu nejcennější zvíře, ale jeho srdce na tom účast nemá, a pak jeho oběť má jen malou cenu; někdo dá malou oběť s láskou a touhou přiblížit se B-hu, taková oběť má velkou hodnotu.

Platí to o každé micvě, kterou děláme- zapálení šabatových svící, navlékání tefilin, modlitbě i učení Tóry. Micva je nástroj k usměrnění naší duchovní energie, katalyzátor daný B-hem, aby nás podnítl sáhnout hluboko do sebe a najít skryté zdroje energie. To nám pomůže pochopit, proč paraša začíná slovem cav- příkaž.

Raši vysvětluje: Výraz „cav“ vždy naznačuje naléhavost příkazu a naznačuje i jeho okamžitý účín a platnost po všechny generace. Avšak co generace, nucené žít bez Chrámu a v době, kdy kohanim nemohou tento příkaz vykonávat? Slovo „cav“ nám říká, že ve slupce obětí jsou příkazy platné stále, i když není Chrám. Pak bychom ale mohli říct- proč nechválit B-ha rovnou jen v srdci, k čemu micvot? Dokud však nepříjde mesiáš a dokud naše rozhodování bude ovlivňovat jecer hara, musíme konat micvot do všech podrobností, aby nás vedly v našem tápání a namířily naši duchovní energii k B-hu- bez tohoto vedení by i nejlepší úmysl sloužil k zhoršení situace, jak o tom svědčí dějiny.

Kdo se „zabývá“ Tórou, jakoby obětoval oběť zápalnou, přídavnou, oběť za hřích i oběť za vinu, uvádí traktát Menachot (110a). Jaký rozdíl je mezi „studovat Tóru“ a „zabývat se Tórou“? Studovat znamená zkoumat něco kvůli znalostem. Zabývat se něčím znamená mít k tomu vztah. Někdo studuje Tóru, ale hlubší vztah k ní nemá, jak patrně z nedostatku úcty k ní i ze způsobu, jak vykonává micvot. A jiný sotva mohl studovat, ale dělá to nejlepší, čeho je schopen, aby žil podle toho, co z Tóry zná.

B-h napomíná židovský národ (Lv 26:3): „Jestliže se budete řídit Mými nařízeními, dbát na Má přikázání a plnit je“. Co je to „řídit se Mými nařízeními“? Raši vysvětluje, že to znamená dávat si námahu s Tórou, tj. aby se člověk vyhnul B-žimu hněvu, nestačí Tóru jen studovat, musí se jí „zabývat“- tak, aby Tóra dala každému okamžiku jeho života- i těm nejvšednějším věcem- svatost. Jinak bude jeho život s Tórou jen naoko, a B-h nenávidí každou faleš.

Talmud říká: „Člověk není (opravdu) cudný, pokud není cudný (i) v koupelně“- i v nejintimnějších chvílích nutno chovat se ve shodě s Tórou. Aspoň ten, kdo věří, že byl stvořen v obrazu B-žim, že Tóra nám byla dána z nebes a že je to manuál k našemu pozvednutí, abychom žili k B-žimu obrazu- ten se tak bude chovat. Znamená to žít Tóru, a kdo to dělá, ten nahlíží na celý svůj

život jako na svatou oběť B-hu a jedná podle toho. Vždyť kvůli tomu jsme byli vysvobozeni z Egypta.

„Moše ho porazil, vzal trochu jeho krve a potřel Aharonovi lalůček pravého ucha...“ (8:23). Verš popisuje část úkonů jimiž Moše uvedl Aharona a jeho čtyři syny do kněžského úřadu. Ale na obzoru už vyvstává mrak- brzy Nadav a Abihu přinesou „cizí“ oheň do svatyně a zemřou B-ží rukou. Snad se budoucí tragédie dá z verše vyčíst; jak většina lidí ví, Tóra se při veřejném čtení ze svitku nečte, ale zpívá podle zvláštních kantiláčnických značek. Jednou z nich je „šalšelet“ (dosl. řetězec) navozující pocit nerozhodnosti. Tato značka je např. v příběhu o Lotovi (Gn 19:16) nad slovem „on váhal“, nebo v líčení incidentu Josefa s ženou Potífárovou (Gn 39:8) nad „on odmítl“- náznak, že Josefovo rozhodnutí nebylo lehké. V naší paraši se značka vyskytuje nad slovem „porazil“. Proč by měl Moše váhat porazit zvíře k oběti, bylo-li to nezbytné pro posvěcení milovaného bratra a jeho synů? Je to náznak, že někteří z posvěcených budou úřad kohanim vykonávat jen dočasně.

V traktátu Nedarim jsou uvedeny tři názory, proč byl židovský národ v egyptském otroctví 210 let. Všechny tři to vysvětlují pochybením Avrahama. První říká, že když B-h řekl Avrahamovi „tvé děti obdrží zemi“, Avraham se nepatříčně zeptal „jak poznám, že ji obdrží“, a na to B-h odpověděl „tvé děti budou cizinci v zemi, která nebude jejich“. Další vysvětlení říká, že Avraham přerušil učení Tóry svých žáků a přikázal jim, aby šli do boje vysvobodit Lota ze zajetí. Třetí názor říká, že Avraham zanedbal příležitost přivést skupinu zajatců k jednomu B-hu (po Avrahamově vítězství nad čtyřmi králi, kdy vzal do zajetí sodomské muže a král Sodomu řekl „dej mi lidi a vezmi si majetek“, ale Avraham odpověděl „nevezmu si ani nitku...“). Jako vítěz mohl zajatce odvést od pohanství, ale neudělal to a B-h mu řekl „jako jsi dovolil, aby tito lidé zůstali pohany, i tvé děti v budoucnu budou vystaveny pohanství“.

Namítnete, proč jsou důvodem jen pochybení Avrahama, copak pochybení dalších praotců Jicchaka a Jakova nepřispěla k exilu? Tóra navíc říká, že každý je odpovědný za své vlastní hříchy- „každý zemře za svůj vlastní hřích“. Traktát Jevamot uvádí, že židovský národ má některé příznačné rysy, např. cudnost, slitovnost, potřeba konat dobré skutky; všechny tyto rysy patří k duchovnímu „genomu“, neboť byly zděděny od praotce Avrahama- on je „otec zakladatel“ Zásada „každý zemře za svůj vlastní hřích“ platí v situacích, důležitých pro jednotlivce, ale u Avrahama, který byl kořenem židovského národa, byla míra jeho duchovní čistoty mimořádně důležitá pro další vývoj a rozvoj národa. Je-li kořen nemocný, poznamená to růst a vývoj stromu i jeho ovoce. Proto Avrahamovo pochybení muselo být očištěno.

Verš říká „toto je řád zápalné oběti“. Raši z gemary vysvětluje, že z toho se učíme, že spalování hnátů a

tuku zvířecích obětí bylo možno provádět i v noci. Úkony od zabítí až po stříkání krve na oltář se podle gemary musí provádět za dne- jestliže krev jímána, ale nestříkána do západu slunce, oběť je neplatná. Smíření přináší jen stříkání krve oběti, byla-li tedy krev stříkána za dne a potom se hnáty a tuk staly nečisté, člověk smíření získal, protože krev byla stříkána v patřičném čase, kdy údy a tuk oběti byly dosud přijatelné ke spálení.

Proč je tak důležité provádět úkony ve dne? Tóra označuje oběti jako „korban lašem“- oběti B-hu. Oběť jako prostředek smíření je umožněna jen B-žím milosrdenstvím (midat harachamim- vlastnost milosrdenství), v kontextu B-ží spravedlnosti (midat hadin) není odpuštění, tedy ani místo pro oběti- midat hadin říká, že když člověk zhřeší, má být ihned potrestán. Midat hadin je spojena s dobou noční, midat ha rachamim s denní dobou. Smíření je tedy možné jen za dne, protože to je doba milosrdenství.

Všimněme si, že v ranní amidě (tiché) závěrečné požehnání Sim šalom oslovuje B-ha „avinu“- náš otče, synonymum slitovnosti; ve večerní amidě je v požehnání Šalom rav Hospodin osloven „Adon“- Pán., synonymum spravedlnosti.

Gemara vysvětluje, že každá ze tří tichých Šmone esre, kterou se denně modlíme, odpovídá obětem v Bejt haMikdaš: šacharit odpovídá tamid šel šachar (ranní společná oběť), mnicha tamid šel bejn haarbaim (odpolední společná oběť) a arvit odpovídá spálení údů a tuku obětí, jež se spalovaly v noci, pokud nebyly spáleny během dne. Jestliže byly spáleny ve dne, zůstal v noci oltář prázdný, ranní a odpolední oběti se však přinášely vždy, z toho gemara odvozuje, že ranní a odpolední modlitba má status „povinná“, a večerní (třila šel arvit) vzhledem k nim status „nepovinná“.

Asi za měsíc zasedneme k pesachovému sederu a znovu si budeme vyprávět, jak v každé generaci proti nám povstanou nepřátelé a pokoušejí semarně- židovský národ vyhladit. Marrně díky našim spojencům? Nebo díky naší strategii a vojsku? Přežili jsme, protože B-h si přeje, abychom přežili. Nestačí to pochopit, musíme to přijmout jako fakt: B-h je náš jediný spojenec a zachránce. S touto skutečností se nestaneme obětí zotročení ani úskoků světa.

Maharal cituje midraš, že když se Moše vrátil do Egypta jako vykupitel Izraele, vykonal množství zázraků, než ho Židé uznali za B-žihho posla. Tóra o tom říká „a lid uvěřil“. A v té chvíli, kdy uvěřili- říká midraš- skončilo jejich otroctví, Egyptané už nebyli s to podrobit si je. Maharal vysvětluje: otrok je člověk zcela pod vlivem svého pána, po všecken čas podřízen jeho rozkazům a rozmarům; kdežto podle židovského zákona má pracovník právo kdykoli ukončit svůj poměr k zaměstnavateli, není tedy v postavení otroka.

Jakožto lidské bytosti jsme omezováni vlivy okolního světa, např. je-li převládající světový názor pohanský a my se jím necháváme ovlivnit, ustavili jsme de facto sami sebe jako člověka, který se nechá ovlivnit druhými- takového člověka lze zotročit. Ale jde-li někdo proti proudu okolí a nenechá se ovlivnit jeho názory, ustaví sám sebe jako člověka odolného proti vnějším vlivům, a takového zotročit nelze. Tak i národ, když uvěřil, že Moše je poslem B-žím, nabyl duchovního postavení a byl schopen se pozvednout.

Anšej kneset hagedola, kteří sestavili texty různých modliteb, dali každému svátku případné označení. Např. Pesach je v amidě (tiché) nazván Chag ha macot zeman charutejnu (svátek macot, čas naší svobody), protože jsme byli vysvobozeni z egyptského otroctví. Ale jaký smysl má svoboda, co je jejím účelem?

Rb. Moše Chajim Luzzatto říká, že i když Egypt byl deptán deseti ranami, Židé nebyli opravdu svobodní, dokud neodešli ze země; židovský národ byl tak infikován a prosáknut duchovní nečistotou Egypta, že bylo nezbytné odejít, aby mohlo začít jejich očistění a náprava. Název Pesachu -zeman charutenu tedy odkazuje nejen ke svobodě fyzické, ale i duchovní, jež nám dává schopnost ocenit duchovní hodnoty.

Zápalná oběť- korban ola je oběť, která se celá pálila na oltáři- celá patřila B-hu, nic z ní nebylo určeno k lidské spotřebě. Přesto Tóra věnuje oběti jeden verš a pak mluví o denním čištění oltáře. Proč? Rb. Jona z Gerondi (1180-1263) vysvětluje: je to proto, aby si člověk uvědomil, že někdy to, co je v lidských očích „podřadná, špinavá“ práce, má u Hospodina nejvyšší hodnotu. I drobná, všední, neoslavovaná a neatraktivní práce může dát velkou svatost- v cestě ke svatosti člověk nikdy nesmí podceňovat jednoduché, odborné práce

Purim

Když začíná měsíc av, omezíme radost...Právě tak jako se žádá, abychom omezili radost se začátkem měsíce avu, tak naše radost vzroste, když začne měsíc adar“, říká traktát Taanit a Raši podotýká: (Když začne měsíc adar,) to byla doba zázraků pro

Židy- Purim a Pesach. Proč spojuje Pesach a Purim?

Když se narodí dítě, je to důvod k radosti: dítě je čirý potenciál, všechny možnosti čekají na naplnění, vše se zdá možné. Skutečnost však není ve shodě s možnostmi- naše očekávání a představy jsou

korigovány realitou konečného světa. Smrt člověka přináší zármutek: už není žádná možnost, smrti všechny skončily. Okamžik konce zarmucuje. Ale konec může nastat buď tak, že je proces uskutečňování potenciálu přerušeno, nebo tak, že potenciál je již plně využit, a pak může být konec předzvěstí začátku něčeho nového.

Exodus z Egypta byl začátkem procesu, který měl podle B-žihó plánu pokračovat dáním Tóry na Sinaji a cestou do země zaslíbené, kde by byl postaven Chrám a odkud by národ nikdy nebyl vyhnán. Ale 17. tamuzu, po darování Tóry, Židé spáchali chet egel (hřích zlatého telete) a Moše vida to, rozbil desky. Hříchem se odchýlili od B-žihó plánu. B-h chtěl hřích odpustit a dovolit jim, aby vešli do Erec jisrael, ale 9. av= hřích zvědu a odmítnutí národa vejít do země přivedly změnu generace Exodu, ale až následující pokolení vstoupí do země zaslíbené.

Zdálo by se, že celý proces dání Tóry skončil smrtí Mošeho. V traktátu Megila se říká: „Haman se velmi radoval, že los padl na měsíc adar. Řekl: Můj los padl na měsíc, kdy zemřel Moše“. Z jeho pohledu se zdálo logické, že měsíc Mošeho smrti je nevhodnější doba pro naprosté zničení celého židovského národa. Ale Haman si neuvědomil, že Moše se ve stejném měsíci- dokonce dni- narodil i zemřel. Naznačuje to, že Moše využil svůj potenciál dokonale, jeho smrt nebyla přerušením procesu, ale naplněním, a tedy základem pro nový začátek.

Ramban říká, že zázraky Exodu, včetně deseti ran a rozdělení moře se uskutečnily proto, aby dokazovaly existenci Tvůrce. B-h nedělá zázraky v každé generaci, aby přesvědčil každého pochybovače- přikázal nám, abychom měli konkrétní připomínky těchto zázraků (tefilin, mezuzot) a abychom předávali svým dětem vždy v každé generaci zprávu o těchto zázracích. Zázraky Pesachu byly jasným a otevřeným projevem B-žihó zásahu i důkazem, že B-h má kontrolu nad každým aspektem přírody i dějin.

Tyto zázraky mají ještě něco zvláštního: obvykle si musí člověk zázračný B-ží zásah zasloužit; ale víme, že v egyptském exilu národ klesl až na předposlední stupeň duchovní nečistoty, sotva měl nějaké zásluhy, pro něž by byl hoděn B-žích zázraků- přesto se zázraky staly.

V době 1. Chrámu se B-ží přítomnost projevovala denními zázraky i pokračujícím proroctvím. Se zničením Chrámu ustaly zázraky a během babylonského exilu přestala i prorocství, B-ží přítomnost byla skryta.

Taková byla situace, když perský král Achašveroš uspořádal svou hostinu na oslavu toho, že zjevně nedošlo k B-žimu vysvobození Židů podle plánu. Židé se cítili nuceni zúčastnit se

hostiny, přes Mordechajovo varování- a o něco později stáli tváří v tvář královskému výnosu, který nařizoval jejich naprosté vyhlazení.

Běžnému čtenáři se purimový příběh může zdát jako zcela přirozená souslednost politických, historických, psychologických okolností- Vašti byla zapuzena, vybrána nová královna. Povýšený Haman nenáviděl Mordechaje, který se nechtěl podrobit a nenávisť vyústila do přání vyhubit všechny Židy; Hamanův vliv na krále. Ester, která odhalila spiknutí a král, trestající Hamana za jeho proradnost. Zdánlivě je to souběžný náhod: Bigtan a Tereš se v doslechu Mordechaje smlouvají, jak zabít krále. Achašveroš trpí nespavostí a díky ní objeví, že Mordechaj nebyl odměněn za podíl na záchraně králova života, a objeví to přesně ve chvíli, kdy k němu Haman přichází s žádostí, aby dal Mordechaje popravit.

V celé megile se ani jednou nevyskytne jméno B-ží- purimové zázraky byly skryté B-ží zásahy, závisely na morálních skutcích lidí. Kdyby Židé nepochopili pravý smysl výnosu a nekonali tšuvu, ortel by byl vykonán. Kvůli jejich pokání však B-h obrátil naprosté zničení v úplnou záchranu.

Zázraky Pesachu začínají roční cyklus svátků, purimové zázraky jej končí. Vývoj jde od zjevných, jednoznačně zázračných B-žích činů bez lidského přispění až ke skrytým B-žím zásahům, závisícím na skutcích člověka (duchovních, morálních). Zdrojem radosti v měsíci adaru je pochopení, že purimové zázraky mají svůj původ v Pesachu- jasný projev B-ží přítomnosti o Pesachu je základem k pochopení skrytých B-žích zázraků Purim.

„Dopisy byly poslány po rychlých poslech do všech králových zemí, aby vyhladili, povraždili a zahubili všechny Židy od mládence po starce, děti i ženy v jednom dni, třináctého dne posledního měsíce, to je adar; a kořist po nich si vzali jako lup“.(Est 3:13)

Není tu nadbytek slov? Gaon z Vilna vysvětluje, že Haman chtěl zahladit všechny stopy po Židech. V židovském myšlení má člověk čtyři prvky: základní životní sílu- nefesh, duch- ruach, duši- nešama a tělo. Prvky odpovídají čtyřem základním rovinám stvořeného fyzického světa: neživá příroda, rostlinstvo, živočichové, člověk. Životní síla- nefesh je propletena s tělem (říká Gaon z Vilna), člověk nenapadá tělo, ale život v něm. A je tu ještě další prvek- majetek člověka. Maharal uvádí v Netivot Olam, že majetek člověka se pokládá za jeho součást, jak vidíme od našich Moudrých: „osoba, jež ukrade i jen troník svému bližnímu, jako by mu vzala život“ (Bava Kama 119a).

Žádné slovo citátu tedy není nadbytečné- Haman plánoval „l'akor hakol- vykořenit vše“. Slovo „l'hašmid“ znamená duchovní zničení, vzdát člověka od konání micvot a skutků, pozvedajících jeho duši; „povraždit“, tj. duch v člověku a „zahubit“ životní sílu a samo tělo- tedy vymýt každou stopu po Židech, aby zaniklo i jméno Izrael.

Oslava svátku Purim tedy zdůrazňuje, že vše dopadlo přesně naopak, než jak si Haman plánoval. Proto máme čtyři purimové příkazy: ryze duchovní micva číst megilu k pozvednutí duše; radovat se je micva ducha; hostina je příkaz tělu; a pokud jde o majetek, máme dát dary chudým, aby i oni měli.

V den před Purim, 13. adaru (letos čtvrtek 20.3) je půst Ester. Zachovává se na paměť půstu, který tehdy držel celý židovský národ; nazván je po Ester, neboť ona první vyváděla k půstu, jak říká verš „Jdi, shromáždí všechny Židy a postěte se za mne. Nejezte a nepijte po tři dny, v noci ani ve dne. I já a mé dívky se budeme takto postit“ (4:16). Náš půst netrvá tři dny, není ani v tutéž dobu, jak jej zachovávala Ester a celý národ- tehdy se postili 14., 15. a 16. nisanu, tj. poté, co se Mordechaj dověděl o Hamanově výnosu o vyhlazení národa, který Haman napsal 13. nisanu. My se postíme 13. adaru na památku příprav k boji s nepřáteli.

Je zvykem při odpolední bohoslužbě 13 adaru dát na dobročinnost tři poloviny místní běžné měny. Již jsme dříve zmínili, že je to na připomínku půlšekelu, který se odevzdával v dobách Chrámu; vybírání půlšekelu se oznamovalo 1. adaru. V paraši Ki tisa je zmíněno odevzdání půlšekelu třikrát, proto tři mince.

V Izraeli se obvykle dávají tři půlšekelové mince. Někde v komunitách je místní zvyk dát minci za každého člena domácnosti, i za dosud nenarozené dítě, jinde dát tolik, kolik má člověk dětí, jinde se dává mince dětem, kdykoli během Purim natáhnou ruku.

Svátek Purim se slaví 14. (nebo 15.) adaru. Je to proto, že Židé v Šušan původně slavili svátek jindy- všude v zemi se Židé shromáždili a pobili nepřátele 13. adaru a 14. oslavovali, Židé v Šušan se shromáždili a pobili nepřátele 13. a 14. adaru, slavili 15. Purim slavený 14. adaru je tzv. Purim

otevřených měst, slavený 15. je tzv. Purim ohrazených měst (tj. měst s hradbami= které v době Šušan měly hradby). V současnosti má status Šušan- tj. slaví Purim 15. adaru- pouze Jeruzalém. Na několika dalších místech se také čte megila 15. adaru, kvůli pochybnostem.

O svátku Purim máme čtyři příkazy:

1/ slyšet čtení megilat Ester- za dne i v noci (tj. v noci= lze celou noc až do svítání, ve dne= od východu slunce do západu). Letos se bude číst večer ve čtvrtek 20. 3. a znovu v pátek 21. 3.. Povinnost slyšet megilu mají muži i ženy. Je povinnost slyšet každé slovo textu- proto předčítající musí vždy vyčkat, až se utiší hluk po každé zmínce jména Haman.

2/ Slavit a veselit se. Je micva mít o Purim slavnostní hostinu, s masem a vínem. Hostina má být ve dne- proto letos, kdy Purim připadá na erev šabat (pátek), musí se s jídlem začít brzy před minchou, aby se skončilo dostatečně včas a člověk pak měl chuť na šabatové jídlo.

Zázrak Purim se udál skrze víno- zapuzení Vašti i Hamanův pád. Proto je součástí oslavy i pití vína, až do té míry, že člověk (jak říkají některé autority) „nerozezná rozdíl mezi Proklet buď Haman a Požehnan buď Mordechaj“. Ale komu větší pití působí problémy, nebo se obává, že zapomene brachot, nesmí pít. Podle Moše Isserla člověk může splnit příkaz i tak, že usne- ve spánku nerozliší Hamana od Mordechaje.

3/ Dát dary chudým. Nejméně dva dary dvěma osobám. Tato micva je povinná i pro člověka, který sám žije z dobročinnosti. Lze dát jídlo, pití i ošacení.

4/ Poslat „porce“ (dvě) přátelům, ženy ženám, muži mužům. „Porce“ proto, že se dává něco, co lze jíst či pít bez dalších úprav, např. již tepelně upravené maso, ryba, pečivo, sladkosti, víno a jiné nápoje. Lze poslat tolika lidem, kolik člověk chce obdarovat, pokud možno s ohledem na příjemce, a lépe je opravdu porce „poslat“ než doručit osobně, protože v megile je užito výrazu „mišloach“- posílal.

Šabat tento týden začíná v pátek v 17'48, a končí v sobotu v 18'56.

Délka dne je 12 hod 07 min; délka skutečné hodiny činí 61 minut, východ jitřenky 4'53; doporučený čas ranní modlitby (talit a tfilin) v 4'49 hod; východ slunce v 5'53; polovina dne 11'57; čas odpolední modlitby (mincha gedola) ve 12'27, (mincha ktana 15'29, plag mincha 16'45) západ slunce (škia) 18'01; východ hvězd v 18'33 podle Holešova (jihovýchodní Morava); Čechy + 10 minut; podle kalendáře Kaluach

Šavua tov (שבוע טוב) - dobrý týden – vydává Olam - Společnost Judaica Holešov, Osvobození 1133, www.olam.cz Kontaktní osoba Jiří Richter, e-mail olam@olam.cz tel. 573 396 046